

RAJA- JA MERIVARTIJOIDEN REKRYTOINTI JA KOULUTUS

Rajavartiolaitos kuuluu sisäasiainministeriön alaisuuteen. Se koostuu Rajavartiolaitoksen esikunnan lisäksi neljästä rajavartiostosta, joita ovat Lapin, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Kaakkois-Suomen rajavartiostot ja kolmesta merivartiostosta, joita ovat Pohjanlahden, Saaristomeren ja Suomenlahden merivartiostot. Kukin raja- ja merivartiosto jakaantuu useaan raja- tai merivartioalueeseen. Lisäksi Rajavartiolaitokseen kuuluu Raja- ja merivartiokoulu ja Vartiolentolaivue. Rajavartiolaitosta johtaa Rajavartiolaitoksen päällikkö.

Rajavartiolaitoksen budjetti vuodelle 2003 on 189 miljoonaa euroa. Työntekijöitä Rajavartiolaitoksella oli vuoden 2002 lopulla 3125, joista raja- ja merivartijoita oli 1767. Rajavartiolaitoksen päätehtävien, rajavalvonnan ja rajatarkastusten, suorittamiseen käytetään koko laitoksen työpanoksesta yli 90 prosenttia.

Rajavartiolaitos on suorittanut rajatarkastuksia rajoitetussa mitassa koko toimintansa ajan. Rajavalvonnan ja rajatarkastusten suorittaminen samalla henkilöstöllä onkin ollut luonteva ja paras vaihtoehto pääpainon ollessa selvästi rajavalvonnassa. Rajatarkastusten määrien kasvaessa, rajatarkastusten vaatimusten noustessa ja rajatarkastusta pääasiallisesti tekevän henkilöstön lisääntyessä on valtionalouden tarkastusvirastossa herännyt kysymys nykyisen järjestelmän tarkoituksenmukaisuudesta ja siitä, kuinka raja- ja merivartijat tällä hetkellä rekrytoidaan ja koulutetaan. Tarkastuksen pääkysymyksenä oli, onko taloudellisesti tarkoituksenmukaista rekrytoida ja kouluttaa osa henkilöstöstä vain rajatarkastustehtäviin.

Rajojen valvontaa ja rajatarkastustehtäviä suorittavat raja- ja merivartijat. He saavat peruskoulutuksensa Raja- ja merivartiokoulussa. Peruskoulutuksessa raja- ja merivartijoille annetaan koulutusta sekä rajojen vartioinnista että rajatarkastusten tekemisestä. Edellytyksenä peruskoulutukseen pääsyyn on mm. varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen aikana

suoritettu reservin aliupseerikoulutus sekä tietyt fyysiset ja psyykkiset vaatimukset.

Suuri osa raja- ja merivartijoista on erikoistunut lähinnä raja- valvonta- tai rajatarkastustehtävien hoitoon, jolloin työssä erikoistumisen kautta on voitu saavuttaa molemmilla osa-alueilla hyvä asiantuntemus ja korkea ammattitaito.

Tarkastuksen perusteella pidetään myös oikeana, että kaikille raja- ja merivartijoille annetaan peruskoulutuksessa tiedot ja taidot sekä rajatarkastus- että rajavalvontatehtävistä.

Tarkastusvirasto on antanut tarkastuksen perusteella seuraavat suositukset:

Ensinnäkin Rajavartiolaitoksen tulisi harkita, olisiko tarkoituksenmukaista perustaa ja rekrytoida pelkästään rajatarkastustehtäviin erikoistuva henkilöstöryhmä ja antaa heille vain tähän tehtävään tarvittava koulutus.

Toiseksi Rajavartiolaitoksen tulisi selvittää, voitaisiinko rajatarkastustehtäviin palkata henkilöstöä ilman varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittamista.

Kolmanneksi Rajavartiolaitoksen tulisi myös harkita, olisiko aiheellista osittain eriyttää raja- ja merivartijoiden peruskoulutusta vastaamaan paremmin heidän tulevia työtehtäviään.